نشر الگو

موج ۲۰

مرحله‌ای و جامع

ویژهٔ آمادگی شرکت در امتحان‌های نهایی و نیم‌سال

فلسفه دوازدهم

(انسانی)

محمد کشوری

- امتحان‌های درس به درس
- امتحان‌های نیم‌سال اول
- امتحان‌های نیم‌سال دوم
- امتحان‌های شبیه‌ساز نهایی
- امتحان‌های نهایی اخیر
- پاسخ‌های تشریحی + کلید تصحیح

پیشگفتار

سلام خدمت همهٔ دانش‌آموزان عزیز، امیدوارم که همیشه سالم، تندرست، مهربان و موفق باشید. ممنون از اینکه این کتاب را انتخاب کردید. امیدواریم که تجربهٔ ما، شما را به نمرهٔ ۲۰ در امتحان نهایی برساند. این کتاب ۳۶ آزمون دارد (جدول زیر را ببینید):

نوع آزمون	تعداد آزمون‌ها	سرفصل
درس به درس	۱۳	هر درس ۱ یا ۲ آزمون
نیم‌سال اول	۴	درس‌های اول تا ششم
نیم‌سال دوم	۳	درس‌های هفتم تا دوازدهم
جامع - شبیه‌ساز نهایی	۶	تمام کتاب
نهایی ۱۴۰۲	۳	تمام کتاب
نهایی ۱۴۰۳	۳	تمام کتاب
نهایی ۱۴۰۴	۳	تمام کتاب
نهایی ۱۴۰۵	۱	تمام کتاب

در تألیف آزمون‌ها، سعی کردیم که استاندارد امتحان نهایی را رعایت کنیم. در بعضی از آزمون‌ها، علاوه برمطالب مهم و سؤال‌خیز در سال‌های اخیر، از مطالب و نکاتی که تاکنون در امتحان نهایی سؤال نیامده ولی احتمال طراحی سؤال هست نیز، سؤال طراحی کرده‌ایم.

پیشنهاد: مطالعهٔ متن کتاب درسی، خیلی می‌تواند به شما کمک کند. یعنی اول به متن کتاب مسلط شوید و نکات مهم را یاد بگیرید، بعد با مطالعه آزمون‌ها، مطالبی را که یادگرفته‌اید، تثبیت کنید. نتیجهٔ تسلط به همهٔ مطالب و سؤال‌های این کتاب، کسب نمرهٔ ۲۰ در امتحان نهایی است.

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی نوبت دوم به‌صورت نهایی و کتبی برگزار می‌شود و بارم‌بندی آن به‌صورت زیر است.

شمارهٔ درس	درس ۱	درس ۲	درس ۳	درس ۴	درس ۵	درس ۶	درس ۷	درس ۸	درس ۹	درس ۱۰	درس ۱۱	درس ۱۲	جمع
پایانی نوبت اول	۳	۳/۵	۳/۵	۳	۳	۴	-	-	-	-	-	-	۲۰
پایانی نوبت دوم، شهریور و دی	۱/۲۵	۱	۲	۱	۱/۵	۱/۷۵	۲/۵	۲/۵	۱/۲۵	۲	۲	۱/۲۵	۲۰

از واحد ویراستاری و حروف‌چینی انتشارات الگو به سرپرستی سرکار خانم ستین مختار، که در فرایند تولید کتاب زحمات بسیاری کشیدند و همچنین از آقای احمد منصوری، برای ویراستاری علمی و خانم ویدا محسنی برای صفحه‌آرایی کتاب بسیار ممنونم.

از همکاران محترم و عزیزم نیز که با راهنمایی‌ها و لطف‌هایی که داشتند، باعث پیشرفت اینجانب و نگارش صحیح این کتاب شدند، تشکر و قدردانی می‌کنم.

و در آخر این کتاب را تقدیم می‌کنم به پدر و مادر عزیزم که همیشه قدردان زحمات و دست‌بوس‌شان هستم.

محمد کشوری

فهرست مطالب

آزمون‌های مرحله‌ای و جامع

آزمون ۱: درس اول ۲

آزمون ۲: درس دوم ۳

آزمون ۳: درس سوم (۱) ۴

آزمون ۴: درس سوم (۲) ۵

آزمون ۵: درس چهارم ۶

آزمون ۶: درس پنجم ۸

آزمون ۷: درس ششم ۹

آزمون ۸: نیم‌سال اول (۱) ۱۰

آزمون ۹: نیم‌سال اول (۲) ۱۲

آزمون ۱۰: نیم‌سال اول (۳) ۱۴

آزمون ۱۱: نیم‌سال اول (۴) ۱۶

آزمون ۱۲: درس هفتم ۱۷

آزمون ۱۳: درس هشتم ۱۸

آزمون ۱۴: درس نهم ۲۰

آزمون ۱۵: درس دهم ۲۱

آزمون ۱۶: درس یازدهم ۲۲

آزمون ۱۷: درس دوازدهم ۲۳

آزمون ۱۸: نیم‌سال دوم (۱) ۲۴

آزمون ۱۹: نیم‌سال دوم (۲) ۲۶

آزمون ۲۰: نیم‌سال دوم (۳) ۲۸

آزمون ۲۱: جامع (۱) – شبیه‌ساز نهایی ۲۹

آزمون ۲۲: جامع (۲) – شبیه‌ساز نهایی ۳۱

آزمون ۲۳: جامع (۳) – شبیه‌ساز نهایی ۳۳

آزمون ۲۴: جامع (۴) – شبیه‌ساز نهایی ۳۵

آزمون ۲۵: جامع (۵) – شبیه‌ساز نهایی ۳۷

آزمون ۲۶: جامع (۶) – شبیه‌ساز نهایی ۳۹

آزمون ۲۷: جامع (۷) – خرداد ۱۴۰۲ ..... ۴۱

آزمون ۲۸: جامع (۸) – شهریور ۱۴۰۲ ..... ۴۳

آزمون ۲۹: جامع (۹) – دی ۱۴۰۲ ..... ۴۴

آزمون ۳۰: جامع (۱۰) – خرداد ۱۴۰۳ ..... ۴۶

آزمون ۳۱: جامع (۱۱) – شهریور ۱۴۰۳ ..... ۴۸

آزمون ۳۲: جامع (۱۲) – دی ۱۴۰۳ ..... ۵۰

پاسخ‌های تشریحی آزمون‌های ۱ تا ۳۲ ..... ۵۴

آزمون ۳۳: جامع (۱۳) – خرداد ۱۴۰۴ ..... ۶۹

آزمون ۳۴: جامع (۱۴) – شهریور ۱۴۰۴ ..... ۷۱

آزمون ۳۵: جامع (۱۵) – دی ۱۴۰۴ ..... ۷۳

آزمون ۳۶: جامع (۱۶) – مرداد ۱۴۰۵ ..... ۷۵

پاسخ‌های تشریحی آزمون‌های ۳۳ تا ۳۶ ..... ۷۷

آزمون ۱

موضوع آزمون: درس اول

صفحات پاسخ: ۵۴

امتحان نهایی: **فلسفه ۲**	رشته: **ادبیات و علوم انسانی - علوم و معارف اسلامی**	**تألیفی**	مدت امتحان: **۴۵ دقیقه**

ردیف	سؤالات	نمره
۱	**تعیین کنید کدام عبارت صحیح و کدام غلط است.** **الف)** در قضیهٔ «مثلث شکل سه‌ضلعی است» حمل سه‌ضلعی بر مثلث، نیازمند دلیل نیست. (خرداد ۱۴۰۳) **ب)** ما انسان‌ها می‌دانیم اشیا و موجوداتی پیرامون ما وجود دارند و می‌توانیم به هستی آن‌ها علم پیدا کنیم. **پ)** ماهیت وجه مشترک اشیا است و وجود وجه اختصاصی آن‌ها. **ت)** توماس آکوئیناس اصل مغایرت وجود ماهیت را پایهٔ برهان‌های هستی‌شناسی خود قرار داد. **ث)** حمل مفهوم «وجود» بر هر ماهیتی از جمله انسان، نیازمند دلیل است. (خرداد ۱۴۰۱)	۱/۲۵
۲	**گزینهٔ مناسب را انتخاب کنید.** **الف) کدام‌یک از موارد زیر توسط انسان در اشیا دیده نمی‌شود؟** ۱) موجود بودن ۲) داشتن ذات **ب) کدام‌یک از موارد زیر یکی از اساسی‌ترین آرا و عقاید فلسفی در عالم اسلام است؟** ۱) مغایرت وجود و ماهیت ۲) وجود داشتن این جهان مادی **پ) این سؤال که «این چیست؟» نشان‌دهندهٔ اطمینان از چه موضوعی برای سؤال کننده است؟** ۱) ماهیت داشتن ۲) وجود داشتن	۰/۷۵
۳	**در جدول زیر هر یک از موارد ستون (A) با یکی از موارد ستون (B) ارتباط دارد. آن را مشخص کنید. (توجه کنید در ستون (B) یک مورد اضافه است.)** **ستون (A)** **الف)** ویژگی‌های درونی یک شیء **ب)** حمل وجود بر درخت **پ)** مکتب تومیسم **ت)** وجوب و امکان **ستون (B)** ۱) نیازمند دلیل ۲) ابن‌رشد ۳) ابن‌سینا ۴) ذاتیات ۵) توماس آکوئیناس	۱
۴	**جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.** **الف)** نظریهٔ مغایرت وجود و ماهیت پایهٔ استدلال ..... در فلسفهٔ ابن‌سیناست. **ب)** انسان در هر چیزی که مشاهده می‌کند، دو جنبه می‌یابد: «.....» و «.....». (خرداد ۱۴۰۱) **پ)** یکی از مباحث اوّلیهٔ تعیین ..... میان وجود و ماهیت در عالم ذهن و خارج است. **ت)** انسان می‌داند در اطرافش چیزهایی هست که می‌تواند به آن‌ها ..... پیدا کند. **ث)** ویژگی‌های مخصوص به یک شیء را در فلسفه ..... آن شیء می‌گویند.	۱/۵
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.	
۵	**فارابی به کدام‌یک از مسائل فلسفی توجه ویژه‌ای کرد؟**	۰/۵
۶	**نظر ابن‌سینا در مورد بحث ماهیت و وجود چه نامی دارد؟**	۰/۵
۷	**دلیل حمل «موجود» بر «انسان» چگونه به‌دست می‌آید؟**	۰/۵
۸	**چه کسی در اروپا اصل مغایرت وجود و ماهیت را گسترش داد؟**	۰/۵
۹	**اگر بپذیریم چیستی‌هایی ذهنی هستند که تاکنون وجود خارجی نداشته‌اند، چه اصلی در ذهن حاصل می‌شود؟** (خرداد ۱۴۰۳)	۰/۵

ردیف	سؤالات	نمره
	به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.	
۱۰	**اینکه «هستی» و «چیستی» دو مفهوم از یک چیزند به چه معناست؟**	۱
۱۱	**چرا حمل «حیوان ناطق» بر انسان نیازمند دلیل نیست؟**	۱
۱۲	**چرا مفهوم درخت یا انسان با مفهوم وجود مغایرت دارد؟**	۱
	سربلند و پیروز باشید. **جمع نمره**	۱۰

آزمون ۲

موضوع آزمون: درس دوم

صفحات پاسخ: ۵۴

امتحان نهایی: **فلسفه ۲**	رشته: **ادبیات و علوم انسانی - علوم و معارف اسلامی**	**تألیفی**	مدت امتحان: **۴۵ دقیقه**

ردیف	سؤالات	نمره
۱	**تعیین کنید کدام عبارت صحیح و کدام غلط است.** **الف)** مفاهیم «مربع سه‌ضلعی» و «پرنده» به ترتیب «واجب‌الوجود» و «ممکن‌الوجود» هستند. (خرداد ۱۴۰۱) **ب)** همهٔ اشیایی که موجودند به اعتبار خودشان واجب‌الوجود هستند. **پ)** نسبت هشت با فرد بودن امکانی است. **ت)** حمل «وجود» بر «سیاه و سفید»، امتناعی است. (دی ۱۴۰۱) **ث)** «مجموع زوایای مثلث صد و هشتاد درجه است» قضیه‌ای وجوبی است.	۱/۲۵
۲	**گزینهٔ مناسب را انتخاب کنید.** **الف) نوع حمل در قضیهٔ «لوزی شکل است»، با کدام‌یک از قضایای زیر تناسب دارد؟** (خرداد ۱۴۰۱) ۱) انسان حیوان است. ۲) انسان مخلوق است. **ب) نوع حمل در قضیهٔ «مثلث سه ضلع دارد» چگونه است؟** ۱) امکانی ۲) وجوبی **پ) اگر چیزی در ذهن وجود داشته باشد امّا در خارج موجود نباشد، کدام‌یک نمی‌تواند باشد؟** ۱) واجب‌الوجود ۲) ممکن‌الوجود	۰/۷۵
۳	**هر یک از موارد ستون سمت راست با یکی از موارد ستون سمت چپ ارتباط دارد. آن را مشخص کنید. (در ستون سمت چپ یک مورد اضافه است.)** **الف)** فرد بودن عدد (۱) — ۱) واجب‌الوجود بالغیر **ب)** هستی داشتن درخت — ۲) واجب‌الوجود بالذات **پ)** هستی داشتن شریک خداوند — ۳) ممتنع‌الوجود **ت)** گلی که اکنون بو می‌کنیم — ۴) ممکن‌الوجود ۵) ممکن‌الوجود بالغیر	۱
۴	**جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.** **الف)** در قضیهٔ «دیوار خانهٔ ما سفید است»، رابطهٔ محمول با موضوع خود، رابطهٔ ..... است. (شهریور ۱۴۰۰) **ب)** اگر رابطهٔ وجود با موجودی امکان داشته باشد، آن را ..... می‌خوانند. **پ)** انسانی را که اکنون حیات دارد و هست، ..... می‌دانیم. **ت)** رابطهٔ ..... انسان و وجود یک رابطهٔ امکانی است. **ث)** حالت ..... مانند ترازویی است که دو کفهٔ آن در حالت تعادل قرار دارند. (دی ۱۴۰۱) **ج)** موجوداتی چون «انسان»، «اسب» و «درخت» با نظر به ذاتشان ..... نامیده می‌شوند. (خرداد ۱۴۰۳)	۱/۵

آزمون ۹

موضوع آزمون: نیم‌سال اول (۲)

صفحات پاسخ: ۵۶ تا ۵۷

امتحان نهایی: **فلسفه ۲**	رشته: **ادبیات و علوم انسانی - علوم و معارف اسلامی**	**تألیفی**	مدت امتحان: **۹۰ دقیقه**

ردیف	سؤالات	نمره
۱	**تعیین کنید کدام عبارت صحیح و کدام غلط است.** **الف)** همهٔ اشیایی که موجود هستند، واجب‌الوجود هستند، امّا به واسطهٔ علّت‌هایشان. **ب)** وجود معلول ضرورتاً وابسته به علّت است. **پ)** از نظر دکارت یافتن مصداق‌های علّت و معلول نیازمند تجربه و آموزش است. **ت)** ارسطو خدا را موجودی ضرورتاً موجود دارای حیات و تغییرپذیر می‌داند. **ث)** مسئولیت‌پذیری و اخلاق در جایی معنی دارد که انسان خود را صاحب اختیار و اراده بداند.	۱/۲۵
۲	**گزینهٔ مناسب را انتخاب کنید.** **الف) کدام فیلسوف اولین بار به نسبت میان وجود و ماهیت توجه ویژه‌ای نمود؟** ۱) فارابی ۲) ابن‌سینا **ب) پایه‌گذار فلسفهٔ تومیسم چه کسی است؟** ۱) ابن‌سینا ۲) آکوئیناس **پ) چه کسی از فلاسفهٔ اروپایی معتقد بود که اصل علّیت بدون دخالت تجربه به‌دست می‌آید؟** ۱) دکارت ۲) هیوم **ت) از نظر فلاسفهٔ مسلمان درک اصل علّیت بر چه چیزی استوار است؟** ۱) اصول عقلی علّیت ۲) اصل امتناع اجتماعِ نقیضین **ث) خداوند در مرتبهٔ خلق جهان از نظر افلاطون کدام است؟** ۱) دمیورژ ۲) مثال خیر	۱/۲۵
۳	**با توجه به کلمات داخل کادر، دیدگاه‌های زیر مربوط به کدام‌یک از فلاسفه است؟ (یک کلمه اضافه است.)** **افلاطون - سقراط - ارسطو - هیوم** **الف)** در سوی دیگر نوعی هستی است که پیوسته ثابت است. **ب)** اعتقاد به خدای یگانه و تلاش برای هدایت مردم **پ)** محرّک بدون حرکت	۱/۵
۴	**با توجه به استدلال‌های وجود خداوند موارد ستون (A) را به موارد ستون (B) وصل کنید. (در ستون (B)، یک مورد اضافه است.)**	۱/۵

ستون (A)	ستون (B)
الف) علّت و معلول	۱) ابن‌سینا
ب) امکان فقری	۲) ملاصدرا
پ) امکان ماهوی	۳) فارابی
	۴) ارسطو

ردیف	سؤالات	نمره
۵	**قضایای زیر را به لحاظ «امکانی، وجوبی یا امتناعی» بودن مشخص کنید.** **الف)** عدد ۸ فرد است. **ب)** مجموع دو ضلع مثلث بزرگ‌تر از ضلع سوم است. **پ)** شریک خداوند موجود است. **ت)** فلز جیوه جامد است.	۱
۶	**جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.** **الف)** انسان در هر چیزی دو جنبه مشاهده می‌کند: ..... و ..... . **ب)** رابطهٔ وجودبخشی میان علّت و معلول را ..... می‌گویند. **پ)** هیوم انعکاس ذهنی رابطهٔ طلوع خورشید و روشن شدن زمین را ..... می‌نامد. **ت)** اصل ..... جهان را تابع رابطه‌ای ضروری و حتمی نشان می‌دهد. **ث)** کرکگور معتقد است که ..... هدیه‌ای الهی است که خدا به انسان می‌بخشد. **ج)** از دیدگاه فارابی ..... باعث می‌شود سلسلهٔ علّت‌ها تا بی‌نهایت پیش برود. **چ)** ملاصدرا وابسته بودن موجودات را مربوط به ..... آن‌ها می‌دانست.	۲
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.	
۷	**وقتی می‌گوییم هستی و چیستی دو مفهوم از یک چیز هستند، یعنی چه؟**	۰/۵
۸	**چرا حمل در قضیهٔ «انسان جسم است» نیازمند دلیل نیست؟**	۰/۵
۹	**واجب‌الوجود بالغیر به چه معناست؟**	۰/۵
۱۰	**علّت را تعریف کنید.**	۰/۵
۱۱	**معنای سوم اتفاق چیست؟**	۰/۵
۱۲	**چه بحرانی در قرن‌های بیستم و بیست و یکم فیلسوفان را به موضوع خداوند علاقه‌مند کرد؟**	۰/۵
۱۳	**ابن‌سینا واجب‌الوجود را بر چند قسمت می‌داند؟**	۰/۵
۱۴	**ویژگی برهان خداشناسی ابن‌سینا نسبت به فارابی چیست؟**	۰/۵
	به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.	
۱۵	**دلیل ابن‌سینا برای مغایرت وجود و ماهیت را توضیح دهید.**	۱/۵
۱۶	**نظریهٔ هیوم در مورد رابطهٔ علّیت را توضیح دهید.**	۱/۵
۱۷	**تفاوت معانی دوم و چهارم اتفاق چیست؟**	۱/۵
۱۸	**برهان حرکت ارسطو را توضیح دهید.**	۱/۵
۱۹	**استدلال ابن‌سینا در مورد اثبات وجود خدا را شرح دهید.**	۱/۵
	سربلند و پیروز باشید. **جمع نمره**	۲۰

آزمون ۲۰

موضوع آزمون: نیم‌سال دوم (۳)

صفحات پاسخ: ۶۱

امتحان نهایی: **فلسفه ۲**	رشته: **ادبیات و علوم انسانی - علوم و معارف اسلامی**	**تألیفی**	مدت امتحان: **۹۰ دقیقه**

ردیف	سؤالات	نمره
۱	**تعیین کنید کدام عبارت صحیح و کدام غلط است.** **الف)** مفهوم فلسفه با عقل و عقلانیت و مفهوم دین با ایمان گره خورده است. **ب)** در دورهٔ دوم حاکمیت کلیسا دخالت و چون و چرا کردن عقل را عامل تضعیف ایمان می‌دانستند. **پ)** فیض خداوند از طریق عقول به عوالم دیگر می‌رسد و این عقول فوق طبیعت هستند. **ت)** حرکت به سوی دانش و رشد شاخه‌های مختلف علم را حیات فلسفی در عالم اسلام می‌نامند. **ث)** بنیادی‌ترین اصل فلسفی ملاصدرا اصالت ماهیت و اعتباری بودن وجود است.	۱/۲۵
۲	**گزینهٔ مناسب را انتخاب کنید.** **الف) از نظر فیلسوفان، عقل در ابتدای کودکی چگونه در انسان وجود دارد؟** ۱) به صورت استعداد ۲) در مراحل ابتدایی خود **ب) حکیمان پیش از اسلام در ایران خدا را چه می‌نامیده‌اند؟** ۱) نورالانوار ۲) عقل **پ) انسان به واسطهٔ کدام عقل است که مفاهیم کلی را می‌فهمد و درک می‌کند؟** ۱) عقل کل ۲) عقل فعال **ت) مهم‌ترین تفاوت مدینهٔ فاضله و مدینهٔ جاهله از نظر فارابی چیست؟** ۱) هدف آن ۲) ریاست آن **ث) اصالت در بحث اصالت وجود و ماهیت به چه معناست؟** ۱) منشأ اثر بودن ۲) ذاتی بودن **ج) تفاوت عمدهٔ فلسفه در دوران متأخّر ایران با دیگر دوره‌ها چیست؟** ۱) عدم شور و نشاط فلسفی ۲) ورود فلسفه‌های جدید اروپا	۱/۵
۳	**با توجه به کلمات داخل کادر، دیدگاه‌های زیر مربوط به کدام‌یک از فلاسفه است؟ (یک کلمه اضافه است.)** **هیوم - بیکن - اوگوست کنت - دکارت** **الف)** دست برداشتن از بت‌های ساختگی ذهن **ب)** جدا شدن کامل از عقل‌گرایان **پ)** ذهنی بودن نگاه فیلسوفان به جهان هستی	۱/۵
۴	**با توجه به تقسیم‌بندی جویندگان حقیقت، هر یک از موارد ستون (A) با یکی از موارد ستون (B) ارتباط دارد. آن را مشخص کنید. (در ستون (B)، یک مورد اضافه است.)** **ستون (A)** **الف)** به کمال رسیدگان در صور برهانی **ب)** جویندگان معرفت **پ)** به کمال رسیدگان در فلسفهٔ استدلالی **ستون (B)** ۱) دستهٔ اول ۲) دستهٔ دوم ۳) دستهٔ سوم ۴) دستهٔ چهارم	۱/۵
۵	**سفرهای چهارگانهٔ ملاصدرا را در کتاب اسفار اربعه مشخص کنید.** الف)..... ← ب)..... ← پ)..... ← ت).....	۱

ردیف	سؤالات	نمره
۶	**جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.** **الف)** جهان و اشیای جهان از نظر هراکلیتوس ظهور ..... هستند. **ب)** دومین مرحلهٔ عقل را ..... می‌گویند که عقل مفاهیم و قضایای بدیهی را درک می‌کند. **پ)** شیوهٔ تفکر فلسفی ارسطو را که استدلالی بود ..... می‌خواندند. **ت)** فارابی کتاب «الجمع بین رأیی الحکیمین» را برای پیدا کردن نقاط مشترک ..... و ..... نوشت. **ث)** از نظر ابن‌سینا عالم طبیعت به عنوان یک ..... طبع و ذاتی دارد که منشأ تحوّلات است. **ج)** حکمت متعالیه نتیجهٔ تکامل دو مشرب فلسفی ..... و ..... است. **چ)** میرداماد که استاد ملاصدرا بود، نظریهٔ ..... را پسندید و به کار برد.	۲/۲۵
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.	
۷	**از نظر فلاسفهٔ الهی جایگاه فرشتگان موجود در کتاب‌های آسمانی، کجاست؟**	۰/۵
۸	**دو شکل مخالفت با عقل در جهان اسلام چگونه شکل گرفت؟**	۰/۵
۹	**حیات تعقلی مسلمانان از چه زمانی در عالم اسلام شروع شد؟**	۰/۵
۱۰	**از نظر ابن‌سینا، خداوند عالم طبیعت را چگونه به وجود آورده است؟**	۰/۵
۱۱	**سهروردی سیر و سلوک روحانی و قلبی را بدون تربیت عقلانی چگونه می‌بیند؟**	۰/۵
۱۲	**دو کتاب از نوشته‌های ملاصدرا را نام ببرید.**	۰/۵
۱۳	**یکی بودن مفهوم وجود در همهٔ اشیا به چه معناست؟**	۰/۵
۱۴	**دو کتابی را که حاصل مذاکرات کربن با علامه طباطبایی است، نام ببرید.**	۰/۵
	به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.	
۱۵	**عقل عملی و عقل نظری را توضیح دهید.**	۱
۱۶	**نظر فیلسوفان مسلمان در مورد استدلال عقلی، شهود و وحی چیست؟**	۱/۵
۱۷	**«گسترش مباحث اعتقادی میان مسلمانان» را به عنوان یکی از زمینه‌های رشد فلسفه توضیح دهید.**	۱/۵
۱۸	**حکمت از نظر یک فیلسوف مشّائی مانند ابن‌سینا را تعریف کنید.**	۱/۵
۱۹	**مراتب داشتن وجود را که باعث کثرت در آن می‌شود، توضیح دهید.**	۱/۵
	سربلند و پیروز باشید. **جمع نمره**	۲۰

آزمون ۲۱

موضوع آزمون
جامع (۱) - شبیه‌ساز نهایی

صفحات پاسخ
۶۱

امتحان نهایی: **فلسفه ۲**	رشته: **ادبیات و علوم انسانی - علوم و معارف اسلامی**	**تألیفی**	مدت امتحان: **۹۰ دقیقه**

ردیف	سؤالات	نمره
۱	**تعیین کنید کدام عبارت صحیح و کدام غلط است.** **الف)** در قضیهٔ «انسان جسم است» حمل جسم بر انسان نیازمند دلیل نیست. **ب)** فیلسوفان به صورت کلی می‌گویند اصل سنخیّت مانند اصل علّیت اصلی عقلی است. **پ)** از دیدگاه کانت نفس مجرد که سعادتش در رعایت اصول اخلاقی است، موجودی غیرمادی و جاودانه است. **ت)** فیلسوفان یونان باستان تنها به کاربرد عقل به عنوان موجودی غیرمادی و متعالی اشاره کرده‌اند. **ث)** نتیجهٔ حیات علمی، حیات فلسفی است که این هر دو خودشان وابسته به حیات عقلی هستند. **ج)** از دیدگاه ملاصدرا می‌توان با کثرت نور، کثرت وجود را هم به درستی توضیح داد.	۱/۵

ردیف	سؤالات	نمره
۲	**گزینهٔ مناسب را انتخاب کنید.** **الف) رخ دادن حوادث پیش‌بینی نشده و منطقی بودن آن کدام معنی اتفاق را بیان می‌کند؟** ۱) معنای سوم ۲) معنای چهارم **ب) از نظر افلاطون خداوند در مقام ذات خود چه نامیده می‌شود؟** ۱) دمیورژ ۲) مثال خیر **پ) از دیدگاه فارابی مهم‌ترین مقدمه برای اثبات وجود خداوند چیست؟** ۱) نیازمندی معلول به علّت ۲) ابطال تسلسل نامتناهی **ت) در اندیشهٔ حکیمان ایران باستان، خداوند جهان را بر اساس کدام مورد آفریده است؟** ۱) علم و قدرت ۲) عقل و خرد **ث) از نظر شیخ اشراق موجودات شوق رسیدن به کجا را در خود دارند؟** ۱) مشرق محض ۲) نورالانوار **ج) کتاب‌های «اصول فلسفه و روش رئالیسم» و «مصباح الهدایه» به ترتیب از کدام فیلسوفان اسلامی هستند؟** ۱) علامه طباطبایی - امام خمینی ۲) امام خمینی - علامه طباطبایی	۱/۵
۳	**با توجه به کلمات داخل کادر، دیدگاه‌های زیر مربوط به کدام‌یک از فلاسفه است؟ (یک کلمه اضافه است.)** **هیوم - تجربه‌گرایان - دکارت - ابن‌سینا** **الف)** درک علّیت به صورت فطری **ب)** درک علّیت بر اساس اصل امتناع اجتماع نقیضین **پ)** درک ضرورت علّیت بر مبنای حس و تجربه	۰/۷۵
۴	**با توجه به معانی اتفاق، هر یک از موارد ستون (A) با یکی از موارد ستون (B) ارتباط دارد. آن را مشخص کنید. (در ستون (B)، یک مورد اضافه است.)** **ستون (A)** **الف)** معنای دوم اتفاق (نفی سنخیّت) **ب)** معنای سوم اتفاق (نفی غایت) **پ)** معنای چهارم اتفاق (نفی پیش‌بینی) **ستون (B)** ۱) تکامل موجودات در طبیعت ۲) روییدن گندم در صورت بذرافشانی جو ۳) باریدن باران بدون وجود ابر در آسمان ۴) دیدن دوست قدیمی در خیابان	۰/۷۵
۵	**مشخص کنید حوزهٔ هر کدام از موضوعات زیر به کدام فعالیت عقل مربوط است؟ (عقل نظری - عقل عملی)** **الف)** دو به علاوهٔ دو می‌شود چهار. **ب)** دروغ چراغی بی‌فروغ است. **پ)** برای رفع فقر باید رشد اقتصادی را بیشتر کنیم.	۰/۷۵
۶	**مراحل رشد عقل از دیدگاه فلاسفه مسلمان را با توجه به نمودار زیر کامل کنید.** الف) عقل هیولایی ← ب)..... ← پ)..... ← ت).....	۰/۷۵
۷	**جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.** **الف)** از نگاه فلسفی، آب (هیدروژن و اکسیژن) موجودی ..... است که دو مفهوم وجود و ماهیت از آن انتزاع می‌شود. **ب)** موجوداتی مثل «درخت»، «فرشته» و «عقل» با نظر به ذات آن‌ها ..... نامیده می‌شوند. **پ)** اگر مه‌بانگ را یک اصل علمی بپذیریم، ما معنای ..... اتفاق را پذیرفته‌ایم. **ت)** از دیدگاه دیوید هیوم مهم‌ترین برهان خداشناسی برهان ..... است. **ث)** از نظر اوگوست کنت نقش عقل در تأسیس فلسفه ..... است. **ج)** تفاوت مدینهٔ فاضله و مدینهٔ جاهله در فلسفهٔ فارابی به ..... آن مربوط می‌شود. **چ)** مهم‌ترین اصل فلسفی در نظر ملاصدرا اصل ..... است.	۳/۵

ردیف	سؤالات	نمره
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.	
۸	**از در نظر گرفتن هر موجود، دو چیزی که در ذهن شکل می‌گیرد چیست؟**	۰/۵
۹	**رابطهٔ امکانی میان موضوع و محمول چیست؟ مثال بزنید.**	۰/۵
۱۰	**اشتراک نظر فلاسفهٔ مسلمان و دکارت در مورد اصل علّیت و منشأ آن چیست؟**	۰/۵
۱۱	**برهان‌های فلسفی ارسطو برای اثبات وجود خدا را نام ببرید.**	۰/۵
۱۲	**واجب‌الوجود بالغیر چگونه به وجود آمده است؟**	۰/۵
۱۳	**از نظر فلاسفهٔ مسلمان خداوند در عالم عقل چه نامیده می‌شود؟**	۰/۵
۱۴	**در نهضت ترجمهٔ متون، مهم‌ترین فیلسوف چه کسی است؟**	۰/۵
۱۵	**از نظر سهروردی نورالانوار بیان‌گر چه موجودی است؟**	۰/۵
	به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.	
۱۶	**بحث در مورد خداوند از نظر فلاسفهٔ مختلف تا چه زمانی فلسفی است؟**	۱
۱۷	**نظر اوگوست کنت در مورد نقش عقل را در شناخت توضیح دهید.**	۱
۱۸	**از نظر فارابی ریاست مدینهٔ فاضله باید بر عهدهٔ چه کسی باشد؟**	۱
۱۹	**نظر ابن‌سینا در مورد عالم طبیعت را بنویسید.**	۱/۲۵
۲۰	**چگونه می‌توان بر اساس حکمت متعالیه تکثر در عالم را توضیح داد؟**	۱/۲۵
۲۱	**تلاش علامه طباطبایی برای پاسخ‌گویی به فلسفه‌های جدید و ماتریالیستی را توضیح دهید.**	۱
	سربلند و پیروز باشید. **جمع نمره**	۲۰

آزمون ۲۲

موضوع آزمون
جامع (۲) - شبیه‌ساز نهایی

صفحات پاسخ
۶۲

امتحان نهایی: **فلسفه ۲**	رشته: **ادبیات و علوم انسانی - علوم و معارف اسلامی**	**تألیفی**	مدت امتحان: **۹۰ دقیقه**

ردیف	سؤالات	نمره
۱	**تعیین کنید کدام عبارت صحیح و کدام غلط است.** **الف)** وجود وجه اختصاصی موجودات است و ماهیت وجه مشترک آن‌ها. **ب)** از نظر فلاسفهٔ مسلمان اصل علّیت یک قاعدهٔ عقلی است و از تجربه به دست نمی‌آید. **پ)** دیوید هیوم مهم‌ترین برهان فلسفی را برهان نظم می‌داند که توانایی اثبات وجود خدا را ندارد. **ت)** از نظر فیلسوفان عقل به عنوان دستگاه تفکر در استدلال به صورت یک استعداد در وجود کودکان قرار دارد. **ث)** مورّخان علم نشان داده‌اند که حیات تعقلی مسلمانان با ظهور اسلام و تشکیل جامعهٔ اسلامی آغاز شده است. **ج)** در سفر از حق به سوی خلق همراه با حق، سالک به سوی خلق باز می‌گردد و هر چیز را جلوهٔ خداوند می‌بیند.	۱/۵
۲	**گزینهٔ مناسب را انتخاب کنید.** **الف) معنای اول اتفاق چیست؟** ۱) عدم وجود رابطهٔ ضروری میان پدیده‌ها ۲) عدم وجود سنخیّت میان اشیا و آثار آن‌ها **ب) برهان درجات کمال ارسطو بر چه چیزی استوار است؟** ۱) وجود حرکت در طبیعت ۲) مقایسهٔ موجودات با یکدیگر	۱/۵

پاسخ آزمون (۱) - درس اول

۱ الف) درست ب) درست پ) نادرست - نکتهٔ مهم: وجه اختصاصی موجودات ماهیت و وجه مشترک بین موجودات، هستی آن‌هاست. ماهیت ویژگی‌های یک موجود است. پس همواره مختص به خود اوست و مشترک با دیگری نیست! ت) درست ث) درست - یادتان باشد اگر حملی نیازمند دلیل نباشد، یعنی حمل ضروری است و حمل ضروری حمل ماهیت بر خودش است. (هر مورد ۰/۲۵)

۲ الف) (۲) - انسان تنها موجود بودن را در اشیا می‌بیند. ویژگی‌های یک شیء را هم ذهن انسان می‌سازد. ب) (۱) پ) (۲) - «این چیست؟» اشاره می‌کند که چیزی هست ولی نمی‌دانم چه ویژگی‌هایی دارد؟ (هر مورد ۰/۲۵)

۳ الف) ۴ ب) ۱ پ) ۵ ت) ۳ (هر مورد ۰/۲۵)

۴ الف) خداشناسی ب) هستی داشتن (موجود بودن) - چیستی داشتن پ) نسبت ت) علم (دانش) ث) ذاتیات (هر مورد ۰/۲۵)

۵ نسبت میان وجود و ماهیت (۰/۵)

۶ مغایرت وجود و ماهیت (۰/۵)

۷ این دلیل ممکن است از طریق حس و تجربه شناسایی شود یا از طریق عقل محض. (۰/۵)

۸ توماس آکوئیناس (۰/۵)

۹ مغایرت وجود و ماهیت (۰/۵)

۱۰ به این معنا نیست که آن‌ها دو جزء از یک موجودند که با هم ترکیب یا جمع شده‌اند (۰/۵)، آن‌گونه که اکسیژن و هیدروژن دو جزء تشکیل‌دهندهٔ آب هستند. (۰/۵)

۱۱ انسان به وسیلهٔ ناطق تعریف شده است و چیستی او را تشکیل می‌دهد و بیان‌کنندهٔ ذات و حقیقت انسان می‌باشد (۰/۵)، یعنی ذاتِ انسان چیزی جز همان ناطق نیست، پس دلیل نیازمند دلیل نیست. (۰/۵)

۱۲ زیرا وجود داشتن جزء ذات درخت نیست و ذات و حقیقت آن را نشان نمی‌دهد. (۰/۵) پس برای حمل آن نیازمند دلیل هستیم. (۰/۵)

پاسخ آزمون (۲) - درس دوم

۱ الف) نادرست - مربع سه‌ضلعی ممتنع‌الوجود است چون مربع حتی در ذهن هم نمی‌تواند سه‌ضلعی باشد! ب) نادرست - اشیای موجود (به جز خداوند) به اعتبار علّتشان واجب‌الوجود هستند، یعنی واجب‌الوجود بالغیر هستند. پ) نادرست - نسبت فرد بودن با هشت امتناعی است چون امکان ندارد حتی در ذهن هشت فرد باشد. ت) نادرست - حمل وجود بر سیاه و سفید امکانی است، یعنی چیزی ممکن است سیاه و سفید باشد. ث) درست (هر مورد ۰/۲۵)

۲ الف) (۱) - شکل بودن مانند حیوان بودن از ذاتیات است. ب) (۲) پ) (۱) - اگر در خارج نباشد، واجب‌الوجود نیست چون واجب‌الوجود، یعنی الان موجود است. (هر مورد ۰/۲۵)

۳ الف) ۲ ب) ۴ پ) ۳ ت) ۱ (هر مورد ۰/۲۵)

۴ الف) امکانی ب) ممکن‌الوجود پ) واجب‌الوجود ت) وجود ث) ممکن‌الوجود ج) ممکن‌الوجود (هر مورد ۰/۲۵)

۵ وجود علّت (۰/۵)

۶ سه حالت: وجوب - امکان - امتناع (۰/۵) (ذکر دو مورد کافی است)

۷ با بودن علّت آن (۰/۵)

۸ فارابی و ابن‌سینا (۰/۵)

۹ به واسطهٔ علّتِ خود (۰/۵)

۱۰ هنگامی که برای موضوع خود ضروری نباشد (۰/۲۵)، یعنی هم می‌تواند آن را بپذیرد و هم می‌تواند نپذیرد (۰/۲۵)، یعنی این موضوع خود حالت امکان دارد. (۰/۵)

۱۱ منظور این است که انسان می‌تواند باشد و می‌تواند نباشد (۰/۵). ذات وی به گونه‌ای نیست که حتماً باشد و همچنین ذات وی به گونه‌ای نیست که حتماً نباشد. (۰/۵)

۱۲ باید وجود را به عنوان یک محمول برای آن در نظر بگیریم و ببینیم (۰/۵) که از لحاظ آن محمول که وجود است چه نسبتی با شیء پیدا می‌کند. آیا موجود است؟ آیا موجود نیست؟ (۰/۵)

پاسخ آزمون (۳) - درس سوم (۱)

۱ الف) نادرست - علّیت رابطهٔ وجودی است امّا نه مثل دوستی که باید دو طرف باشند، سپس دوستی بین آن‌ها شکل بگیرد. ب) نادرست - هیوم تنها تجربه‌گرایی است که نظرش در مورد علّیت با بقیه متفاوت است. او در کل ضرورت اصل علّیت را رد می‌کند. پ) نادرست - از نظر فیلسوفان مسلمان انسان به طور مادرزادی اصل علّیت را درک نمی‌کند (برخلاف نظر دکارت) بلکه اصل امتناع اجتماع نقیضین را درک می‌کند. ت) درست ث) نادرست - اصل سنخیّت مربوط به ضرورت وابستگی علّت و معلول نیست بلکه مربوط به این است که علّت و معلول از یک سنخ هستند و هر چیزی علّت هر چیزی نیست. ج) نادرست - این گزاره نشانهٔ پذیرش اصل ضرورت علّی و معلولی است نه اصل سنخیّت. (هر مورد ۰/۲۵)

۲ الف) (۱) ب) (۱) پ) (۲) - رابطهٔ وجودی یعنی رابطه‌ای که در آن یکی به دیگری وجود می‌دهد. (هر مورد ۰/۲۵)

۳ الف) ۲ ب) ۱ پ) ۴ (هر مورد ۰/۲۵)

۴ الف) مصادیق ب) تجربهٔ انسان پ) هیوم ت) مادرزادی (بدو تولّد) ث) امتناع اجتماع نقیضین ج) سنخیّت (هر مورد ۰/۲۵)

۵ قاعدهٔ عقلی (۰/۵)

۶ یعنی وجود یک چیز با عدم آن جمع نمی‌شود و یک چیز نمی‌تواند هم خودش باشد و هم غیرخودش. (۰/۵)

۷ پس از شکل‌گیری ذهن و درک اصل امتناع اجتماع نقیضین (۰/۵)

۸ اصل سنخیّت (۰/۵)

۹ دکارت درک اصل علّیت را فطری و مادرزادی می‌داند ولی فیلسوفان مسلمان نه! (۰/۵)

۱۰ رابطهٔ علّیت یک رابطهٔ وجودی است، یعنی وجود یک چیز ضرورتاً وابسته به وجود دیگری است (۰/۵) و اگر علّت باشد، معلول هم هست نه مثل رابطهٔ دوستی که باید هر دو طرف باشند بعد شکل بگیرد. (۰/۵)

۱۱ هیوم می‌گوید با مشاهدهٔ یک معلول مثلاً طلوع خورشید و روشن شدن زمین، در ذهن ما چنین منعکس می‌شود (۰/۵) که یک رابطهٔ ضروری میان طلوع خورشید و روشن شدن زمین وجود دارد. او این انعکاس ذهنی را تداعی می‌خواند. (۰/۵)

۱۲ دکارت معتقد بود اصل علّیت بدون دخالت تجربه به‌دست می‌آید (۰/۵) و جزو اصول اوّلیه‌ای است که انسان آن را به طور فطری درک می‌کند. (۰/۵)

۴ الف) حیات معنوی - حیات جسمانی ب) نور هستی پ) تسلسل ت) خداوند ث) ارتباط (هر مورد ۰/۲۵)

۵ باطل بودن تسلسل (۰/۵)

۶ امکان و وجوب (۰/۵)

۷ دو قسم: واجب‌الوجود بالذات، واجب‌الوجود بالغیر (۰/۵)

۸ دو گونه: مستقل، وابسته (۰/۵)

۹ تا وقتی که از روش فلسفه یعنی استدلال عقلی استفاده کند. (۰/۵)

۱۰ مقدمهٔ ۱: وقتی به موجودات این جهان نگاه می‌کنیم، می‌بینیم این موجودات در ذات خود به نسبت به وجود و عدم مساوی هستند. (۰/۲۵)
مقدمهٔ ۲: ممکن‌الوجود بالذات برای اینکه از تساوی میان وجود و عدم بیرون آید، نیازمند علّتی است. (۰/۲۵)
نتیجه: موجودات جهان به واجب‌الوجودی بالذات وابسته‌اند که آن‌ها را از حالت امکانی خارج کند. (۰/۵)

۱۱ اگر بخواهد سلسلهٔ علّت‌ها بی‌نهایت باشد، به معنی آن است که باید بی‌نهایت پدیده موجود باشند (۰/۵) تا نوبت به معلول پیش روی ما برسد و چنین چیزی امکان‌پذیر نیست. (۰/۵)

۱۲ موجودات پیرامون ما عین وابستگی هستند که باید به موجودی وصل باشند (۰/۵) که آن موجود در ذات خود نیازی به غیر نداشته باشد. پس موجودات این جهان وابسته به موجودی بی‌نیاز و غیروابسته هستند. (۰/۵)

پاسخ آزمون (۸) - نیم‌سال اول (۱)

۱ الف) درست - به این دانش و دانستن، واقع‌گرایی می‌گوییم. ب) درست پ) درست - مصداق‌های علّیت از تجربه به‌دست می‌آیند. ت) درست ث) درست ج) نادرست - لازمهٔ اصل علّیت ارتباط و پیوستگی میان هر شیء و منشأ آن است.(هر مورد ۰/۲۵)

۲ الف) (۱) - وجه مشترک هستی و وجه اختصاصی موجودات عالم ماهیت است. ب) (۲) پ) (۱) ت) (۱) ث) (۱) (هر مورد ۰/۵)

۳ الف) تجربه‌گرایان ب) هیوم پ) فلاسفهٔ مسلمان (هر مورد ۰/۵)

۴ الف) ۲ ب) ۳ پ) ۱ (هر مورد ۰/۵)

۵ الف) توماس آکوئیناس ب) وجودی پ) سنخیّت ت) عقلاً ث) تجربه‌های ج) مزدا (هر مورد ۰/۲۵)

۶ امکانی (۰/۵)

۷ دلیل در ذهن همان علّت است. (۰/۵)

۸ سنخیّت علّت و معلول (۰/۵)

۹ معنی سوم (۰/۵)

۱۰ زیرا آن‌ها دلایل عقلی هستند. (۰/۵)

۱۱ اثبات وجود اخلاق و اختیار در انسان (۰/۵)

۱۲ وابستگی کامل (۰/۵)

۱۳ فرد جهان را غایتمند بداند و این غایتمندی را توضیح دهد. (۰/۵)

۱۴ توجه به رابطهٔ میان اعتقاد به خدا و معناداری زندگی (۰/۵)

۱۵ برای اینکه مفهوم وجود را بر مفهوم انسان حمل کنیم (۰/۵)، نیازمند دلیل هستیم تا بتوانیم بگوییم انسان موجود است (۰/۵). حال ممکن است این دلیل از طریق حس و تجربه شناسایی شود یا از طریق عقل محض. (۰/۵)

۱۶ رابطهٔ علّیت یک رابطهٔ وجودی است (۰/۵)، یعنی وجود یک چیز ضرورتاً وابسته به وجود دیگری است و اگر علّت باشد (۰/۵)، معلول آن هم حتماً خواهد بود و اگر علّت نباشد، معلول هم نخواهد بود. این رابطه با روابط دیگری که میان موجودات برقرار است، تفاوت دارد. (۰/۵)

۱۷ اگر مجموعهٔ عواملی را که یک پدیده به وجود می‌آورند، در نظر بگیریم، این مجموعه را علّت تامّه می‌گوییم (۰/۵). هر کدام از آن علّت‌ها (عوامل) را علّت ناقصه نامگذاری می‌کنیم. مثلاً برای پرورش گل باید مجموعهٔ علّت‌ها نور خورشید، آب، خاک و ... باشند که به آن‌ها علّت تامّه می‌گویند (۰/۵) و به هر یک از آن‌ها مثل خاک و ... علّت ناقصه می‌گویند. (۰/۵)

۱۸ اگر موجودات را با یکدیگر مقایسه کنیم، یکی را خوب و دیگری را خوب‌تر می‌دانیم (۰/۵). هرجا که یک خوب و خوب‌تر هست، خوب‌ترین و بهترین نیز هست. (۰/۵)
نتیجه: حقیقتی که خوب‌ترین و بهترین باشد، همان واقعیت الهی است. (۰/۵)

۱۹ مقدمهٔ اول: در جهان پیرامون ما اشیایی هستند که وجودشان از خودشان نیست و معلول چیزهای دیگرند. (۰/۲۵)
مقدمهٔ دوم: هر چیزی که وجودش از خودش نباشد، علّتی مقدّم بر خود دارد که به او وجود می‌دهد. (۰/۲۵)
مقدمهٔ سوم: سلسلهٔ علّت‌ها تا بی‌نهایت نمی‌تواند ادامه پیدا کند زیرا تسلسل علل محال است. (۰/۲۵)
نتیجه: سلسلهٔ علّت‌های جهان به علّتی منتهی می‌شود که خودش نیازمند علّت است. (۰/۲۵)

پاسخ آزمون (۹) - نیم‌سال اول (۲)

۱ الف) نادرست - این حرف در مورد پدیده‌ها درست است. یک موجود است که به واسطهٔ خودش واجب‌الوجود است. ب) درست پ) درست ت) نادرست - ارسطو خداوند را تغییرناپذیر می‌داند. ث) درست (هر مورد ۰/۲۵)

۲ الف) (۱) ب) (۲) پ) (۱) ت) (۲) ث) (۱) (هر مورد ۰/۵)

۳ الف) افلاطون ب) سقراط پ) ارسطو (هر مورد ۰/۲۵)

۴ الف) ۳ ب) ۲ پ) ۱ (هر مورد ۰/۵)

۵ الف) امتناع ب) وجوب پ) امتناع ت) امکان (هر مورد ۰/۲۵)

۶ الف) وجود - ماهیت ب) وجوب علّی پ) تداعی ت) علّیت ث) ایمان ج) تسلسل چ) ذاتِ (هر مورد ۰/۲۵)

۷ یعنی در ذهن تفاوت دارند. (۰/۵)

۸ زیرا جسم بودن ماهیت انسان است. (۰/۵)

۹ ممکن‌الوجودی که به واسطهٔ علّت واجب شده است (۰/۵)

۱۰ علّت به وجود آورنده چیز دیگری است. (۰/۵)

۱۱ عدم وجود هدف و غایت در جهان (۰/۵)

۱۲ بحران معناداری زندگی انسان (۰/۵)

۱۳ دو قسم: بالذات و بالغیر (۰/۵)

۱۴ برهان کامل‌تری است. (۰/۵)

۱۵ برای حمل یک چیز بر ذات خودش نیازمند دلیل نیستیم (۰/۵). مثلاً انسان حیوان ناطق است نیازمند دلیل نیست امّا حمل وجود بر انسان دلیل می‌خواهد (۰/۵). از مقایسه این دوقضیه می‌توان فهمید که وجود با ماهیت تفاوت است چون در حمل متفاوت است. (۰/۵)

۱۶ هیـوم معتقد اسـت که ذهـن انسـان از روی تجربـه نمی‌تواند ضرورت وابسـتگی علّـت و معلـول را درک کنـد (۰/۵). انسـان همواره به لحـاظ تجربی اتفاقات پشت سر هم را می‌بیند که برایش تداعی شده است (۰/۵) و این تداعی حالتی ذهنی است. (۰/۵)

۱۷ معنـی دوم اتفاق به معنی نفی اصل سـنخیّت اسـت (۰/۵)، یعنی ممکن اسـت از هر چیـزی، چیز دیگری به وجـود آید که معقول نیسـت (۰/۵). معنی چهارم امّا به معنی رخدادهای پیش‌بینی نشده‌ای است که ما در مورد منشأ آن‌ها علم نداریم. (۰/۵)

۱۸ مقدمهٔ اول: در جهان حرکت وجود دارد که نیازمند محرّک است. (۰/۵)
مقدمهٔ دوم: سلسلهٔ محرّک‌ها نمی‌تواند تا بی‌نهایت ادامه یابد چون تسلسل محال است. (۰/۵)
نتیجه: محرّکی در جهان است که او حرکت ندارد که خداوند است. (۰/۵)

۱۹ ۱) وقتی به موجودات جهان می‌نگریم، می‌بینیم در ذات خود نسـبت به وجود و عدم مساوی هستند و ذاتاً ممکن‌الوجودند. (۰/۵)
۲) ممکن‌الوجود بالذات برای خارج شدن از حالت تساوی نیازمند علّتی است که خودش ممکن نباشد بلکه واجب باشد. (۰/۵)
نتیجه: ممکن‌الوجودهای جهان به وجودی واجب وابسته‌اند که آن‌ها را از حالت امکان خارج می‌کند. (۰/۵)

پاسخ آزمون (۱۰) - نیم‌سال اول (۳)

۱ الف) نادرسـت - مفهوم هسـتی و چیسـتی دو مفهوم مختلف هستند نه یگانه. ب) درسـت پ) درسـت ت)درست ث) نادرست - ابن‌سینا این عشق را در هر چیزی می‌بیند. (هر مورد ۰/۲۵)

۲ الف) (۱) ب) (۲) پ) (۲) ت) (۲) ث) (۱) (هر مورد ۰/۲۵)

۳ الف) دکارت ب) ابن‌سینا پ) هیوم (هر مورد ۰/۵)

۴ الف) ۳ ب) ۴ پ) ۲ (هر مورد ۰/۵)

۵ الف) وجوب ب) امکان پ) امتناع ت) امکان (هر مورد ۰/۲۵)

۶ الف) مشترک - اختصاصی ب) ممکن‌الوجود پ) فلسفی ت) دمیورژ ث) نامتناهی ج) وجدان ج) ضرورت (هر مورد ۰/۲۵)

۷ اکسـیژن و هیدروژن با هم آب را به وجود می‌آورند امّا هسـتی و چیستی برای شیء این‌طور نیستند. (۰/۵)

۸ مغایرت هستی و چیستی (ماهیت) (۰/۵)

۹ چیزی است که وجودش را از چیز دیگری می‌گیرد. (۰/۵)

۱۰ نفی سنخیّت میان علّت و معلول (۰/۵)

۱۱ به شیوه‌ای عقلانی (۰/۵)

۱۲ برهان نظم (۰/۵)

۱۳ جهان را غایتمند بداند و این غایتمندی را توضیح دهد (۰/۲۵) - انسـان را موجودی هدفمند بشناسد و این هدف را مشخص کند. (۰/۲۵)

۱۴ خدایی که خالق هسـتی است و جهان را بر اساس حکمت و عدل آفریده است. (۰/۵)

۱۵ بـرای اینکه «انسـان موجود اسـت» را حمل کنیم، نیازمند دلیل هسـتیم (۰/۵). چـه دلیـل تجربی یا عقلانی. امّا برای گزارهٔ «انسـان حیوان ناطق اسـت» نیازمند دلیل نیستیم (۰/۵) زیرا که حیوان ناطق ماهیت و ذات انسان است (۰/۵).

۱۶ علّیت رابطهٔ وجودی اسـت (۰/۵)، یعنی علّت به معلول وجود می‌دهد و معلـول در وجـود خویش وابسـته به علّت اسـت (۰/۵) و تا علّت نباشـد آن هم هستی نمی‌یابد و موجود نمی‌شود. (۰/۵)

۱۷ وجوب علّی و معلولی یعنی آنچه به معلول ضرورت وجود می‌دهد (۰/۵)، علّـت اسـت زیرا معلول با قطع نظر از علّت امکان ذاتـی دارد و ذات و ماهیتش نسـبت به وجود و عدم تسـاوی اسـت (۰/۵). با آمدن علّت، وجـود معلول هم ضرورت می‌یابد (۰/۵).

۱۸ مـا موجـودات را که بررسـی می‌کنیـم، می‌بینیم برخی خـوب و خوب‌تر هسـتند. (۰/۵) هرجا خوب و خوب‌تر هسـت، خوب‌تریـن و بهترین نیز موجود است (۰/۵). خداوند همان وجود خوب‌ترین بهترین است. (۰/۵)

۱۹ ۱) موجودات اطراف ما وجودشان عین وابستگی و نیاز به دیگری است. (۰/۵) ۲) موجـودات وابسـته بایـد به وجودی متصل باشـند کـه در ذات خود نیازمند دیگری نیست. (۰/۵)
نتیجه: پس موجودات این جهان وابسته به وجودی بی‌نیاز و غیروابسته هستند. (۰/۵)

پاسخ آزمون (۱۱) - نیم‌سال اول (۴)

۱ الف) درست - تفاوت این دو امر در ذهن قابل درک است. ب) درست پ) درسـت - البته این نظر حکمای مسلمان اسـت. ت) نادرست - از نظر افلاطون، خداوند در مقام ذات همان مثال خیر است. ث) درست (هر مورد ۰/۲۵)

۲ الف) (۱) ب) (۲) پ) (۱) ت) (۲) ث) (۲) (هر مورد ۰/۵)

۳ الف) دموکریتوس ب) نظریهٔ زیست‌شناسی پ) نظریهٔ مِه‌بانگ (هر مورد ۰/۵)

۴ الـف) نیازمند دلیل اسـت. ب) نیازمند دلیل اسـت. پ) نیازمند دلیل نیست. ت) نیازمند دلیل است. (هر مورد ۰/۲۵)

۵ الف) هسـتی ب) تداعی پ) چهـارم ت) معناداری ث) عقلی ج) وجوب - امکان چ) مستقل - وابسته (هر مورد ۰/۲۵)

۶ دو جنبه: چیستی و هستی (۰/۵)

۷ یعنی در ذات خود نسبت به وجود و عدم مساوی است. (۰/۵)

۸ رابطهٔ علّیت رابطهٔ وجوب‌بخشـی اسـت که باید حتماً یک طرف موجود باشد تا طرف دیگر به وجود بیاید امّا دوستی این‌گونه نیست. (۰/۵)

۹ وجوب علّی و معلولی یعنی ضرورتی که از ناحیهٔ علّت برای معلول ایجاد می‌شود. (۰/۵)

۱۰ بـه هر کـدام از مجموعهٔ عوامل به وجود آمدن یک شـیء، علّت ناقصه می‌گوییم. (۰/۵)

۱۱ حرکت (۰/۵)

۱۲ اخلاق (۰/۵)

۱۳ یکپارچه متعلّق به ذات الهی است و از خود هیچ استقلالی ندارد. (۰/۵)

۱۴ دکارت معتقـد بود که اصل علّیت بدون دخالت تجربه به‌دسـت می‌آید (۰/۵) و جزء اصول اوّلیه‌ای اسـت که انسـان آن را به طور فطری درک می‌کند (۰/۵)، یعنی هر انسانی با درکی از علّیت به دنیا می‌آید. (۰/۵)